

УДК 930.2:[271.2–523.6–283(477.83–2)»16»:904]

МОНАСТИР БОГОЯВЛЕННЯ ГОСПОДНЬОГО БІЛЯ СЕЛА ПОПЕЛІВ НА ДРОГОБИЧЧИНІ (XVII СТ.)

ЮРІЙ СТЕЦИК

*Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка
кафедра історії України
вул. І. Франка, 24, Дрогобич, Україна, 82100*

ЯРОСЛАВ ПОГОРАЛЬСЬКИЙ

*Львівський національний університет імені Івана Франка
Археологічний музей
вул. Університетська, 1, Львів, Україна, 79000*

Проаналізовано історико-археологічні відомості про православний монастир Богоявлення Господнього біля с. Попелів на Дрогобищчині (XVII ст.). Схарактеризовано нововиявлений текст роборації (підтвердження) фундаційного акта, який надав шляхтич Іван Попель Романович. Наведено біографічні дані ігумена монастиря о. Василя Копистинського, показано дальшу долю обителі та її маєтностей.

Описано залишки монастиря, що збереглися у вигляді невеликого городища, розташованого в лісі між селами Попелями і Ясеницею-Сільною. На його території виявлено представницьку колекцію пічних кахлів і монету (коронний півторак 1622 р.), які дали змогу переглянути усталене датування цієї пам'ятки.

Ключові слова: *Попелі, монастир, фундаційний акт, городище, кахлі.*

Нещодавно завдяки нововиявленому текстові роборації (підтвердження) фундаційного акта на мапі давніх василіанських осідків Галичини з'явилася нова обитель – монастир Богоявлення Господнього біля с. Попелі на Дрогобищчині.

Відомості про цю місцевість відсутні в каталогах монастирів¹. Однак про діяльність цього чернечого осередку до нашого часу збереглися поодинокі згадки в Перемишльських земських та гродських актах. Саме виявлення тексту роборації (підтвердження) фундаційного документа монастиря, а також аналіз археологічних джерел дають змогу заповнити ще одну сторінку історії чернецтва на Прикарпатті.

1631 р. місцевий шляхтич Іван Попель Романович², який згодом був номінований перемишльським православним єпископом (1633–1634 рр.), вніс до Перемишльських

---

¹ Михайло Косак (ЧСВВ), «Монастирі Галичини (передрук праці 1867 р.),» *Лавра*, no. 7, (1999): 45; Юліан Никорович, «Церкви та монастирі Перемишля та Перемишльської єпархії (передрук праці 1879 р.),» *Лавра*, no. 12, (1999): 53; Іван Крип'якевич, «Середньовічні монастирі в Галичині. Спроба каталогу,» *Лавра*, no. 5, (1999): 50; Михайло Ваврик (ЧСВВ), *По василіанських монастирях*, (Торонто, 1958).

² Попелі – шляхетський рід, землевласники у Дрогобицькому повіті Перемишльської землі Руського воєводства в XV–XVII ст. Родове гніздо – села Попелі та Котів у Перемишльській землі (тепер Дрогобицького району Львівської області). До кінця 1420-х років Попелі проживали в Сяноцькій землі. У 1427–1431 рр. вони продали свої сяноцькі маєтності (с. Підлісся) Юрговським і переселилися в Попелі Дрогобицького повіту, які отримали від короля Владислава Ягайла 1427 р. З акта купівлі-продажу дізнаємося про два покоління роду. Старше репрезентоване братами

городських актів роборацію фундаційного документа на монастир у с. Попелях (див. додаток), внутрішній устрій в якому мав укладатися відповідно до правил святого Василя і дотримуватися приписів грецького обряду. Ігуменом монастиря призначено шляхетного отця Василя Копистинського, який у різний час посідав урядування в низці монастирів: ієромонаха в Уневі (1612–1613 рр.), ігумена в Лиську (1623–1624 рр.), ігумена Перемишльського монастиря Святої Трійці (1625–1630 рр.), ігумена монастиря в Топільниці (1641 р.), ігумена монастиря в Попелях (1631, 1646–1647 р.)³. Для потреб монастиря даровано шляхетські маєтки, однак не означено розміри рухомого і нерухомого майна. Водночас ігумен обителі зобов'язувався молитися за здоров'я фундатора, а після смерті за упокій його душі. Для гарантування непорушності цієї фундаційної грамоти було зроблено грошову заставу в розмірі 5000 злотих, локалізованих на маєтках роду Попелів, які в разі порушення пунктів привілею мають бути сплачені цьому ігуменові⁴.

1647 р. о. Василь Копистинський⁵, будучи ігуменом Попелівського монастиря, вніс до Перемишльських земських актів запис про звільнення від зобов'язань у зв'язку з їхнім

Яковом, Ходором і Філем, молодше – їхніми синами. Із другої половини XV ст. перемишльські акти згадують до десятка власників Попелів і Котова, деякі з них одночасно утримували якісь землеволодіння у Ролеві та Боярах. Відповідні маєткові і судові акти не дають змоги з'ясувати їхні родинні зв'язки з першими поколіннями Попелів та з наступними, відомими з кінця XV – початку XVI ст. Виняток становлять лише Кунашовичі, чю генеалогію без прогалин вдається відновити, починаючи зі згаданих подій 1427–1431 рр. Зокрема сам Кунаш був онуком Якова і сином Тиші. Він залишив трьох синів – Рада, Івашка (Васька) і Занька. Рід продовжили нащадки двох останніх. Від Івашка (Васька) виводяться Ключовичі, Демковичі, Гулевичі та Петельчичі. Вони залишалися власниками часток у Попелях і Котові, одночасно Петельчичі набули певні землі в сусідньому Бориславі. Занько став священиком у Попелях, тому його двоє синів Петро і Роман звалися Поповичами. Рід продовжили нащадки Романа. Вони на початку XVII ст. становили найзаможнішу родину серед Попелів. В їхній власності перебували наділи в Попелях, Котові, Тустановичах і Турійому. Сина Романа Івана 1633 р. обрано перемишльським православним владикою. У XVI – на початку XVII ст., окрім Кунашовичів, Попелі репрезентовані ще десятком великих відламів, не враховуючи менших гілок та окремих родин. На кінець XVI ст. нараховувалося до півтори сотні сімей Попелів. Разом з Винницькими це була одна з найчисленніших родин серед перемишльської шляхти (джерело: Ігор Смуток. *Формування еліт та історія шляхетського стану Прикарпаття доби пізнього середньовіччя (XIV–XVIII ст.)*. (Дрогобич, 2012), 83.

³Смуток, *Формування еліт та історія шляхетського стану*, 58.

⁴Центральний державний історичний архів України у м. Львові (далі ЦДАІЛ), ф. 14, оп. 1, спр. 114, с. 60.

⁵Копистинські – шляхетський рід, землевласники в Перемишльському повіті Перемишльської землі Руського воєводства у XV–XVII ст. Родове гніздо – с. Копистно в Перемишльській землі (тепер – с. Кописно у гміні Фредрополь Перемишльського повіту Підкарпатського воєводства Республіки Польща). 1408 р. Йосип Бідун отримав Копистно у володіння від короля Владислава Ягайла. Його сучасниками були Захарія, Левко і Мал, присутні під час розмежування Копистна від сусідніх королівських володінь 1415 р. Впродовж XV ст. перемишльські акти згадують понад десяток власників Копистна, не завжди зазначаючи, ким вони доводилися один одному. На початку XVI ст. рід репрезентований братами Йосипом і Кузьмою та їхніми синами. Єдиний спадкоємець Йосипа по чоловічій лінії Левко у свою чергу мав двох синів. З них Іван на прізвисько Бречка започаткував відгалуження Бретчаків, яке вигасло на початку XVII ст. Кузьма став засновником найчисленної та відомої гілки Копистинських. Його внуки від сина Васька – Йосько і Федько продовжили рід. Наступники Йоська, відомі як Йоськовичі, на початку XVII ст. залишили Кописно й осіли в Турійому, згодом Кропивнику і Попелях. Внук Йоська Павло Васькович займав уряд перемишльського віцерегента (до 1615 р.), правнук Василь у різний час був ієромонахом в Уневі (1612–1613), ігуменом у Лиську (1623–1624), ігуменом Перемишльського монастиря святої Трійці (1625–1631), ігуменом монастиря в

виконанням (яких саме, не вказано) шляхтича Теодора Комарницького⁶. А рік перед тим, 1646 р., він відкликав судовий позов проти Теодора та Миколая Турянських-Кіселичків⁷.

Записи такого характеру свідчать про те, що о. Василь був заможною людиною, походячи із багатого шляхетського роду Копистинських, оскільки надавав допомогу для своїх родичів та інших дрібношляхетських родів Перемишльської єпархії.

Серед представників від монастирів, які підписали акт про перехід Перемишльської єпархії до унії 1691 р., відсутні відомості про монастир у Попелях. Жодної згадки про цей монастир не віднаходимо в судових актах Перемишльської консисторії (перша половина XVIII ст.) та діловій документації Святопокровської провінції ЧСВВ (1739–1780 рр.). Отже, можемо зробити припущення, що монастир у Попелях функціонував досить короткий час, будучи фундований для захисту православної віри в період міжконфесійного протистояння на теренах Перемишльської єпархії. Із часом, коли унійні ідеї стали домінантними в єпархії, обитель припинила свою діяльність, оскільки була нечисленною. В процесі ліквідації монастирські землеволодіння в Попелях прилучили до Добромільського монастиря.

У XVIII ст. частина ґрунтів с. Попелів належала до монастирських землеволодінь Добромільської та Лаврівської обителей. Зокрема фрагментарні згадки віднаходимо в актовій документації Перемишльського гродського суду. 1700 р. Олександр Копистинський записав на потреби Добромільського монастиря 160 злотих, локалізованих на маєтках у селах Котові, Попелях, Мазниці і Бориславі. Новий власник цих маєтків Яків Копистинський відмовився сплачувати з цієї частки певні відсотки, тому 1739 р. проти нього було подано протестацію до Перемишльських гродських судових актів⁸.

1737 р. внесено маніфестацію о. Гедеона Зубовського, ігумена Лаврівського монастиря, проти Якова Копистинського, який повинен сплачувати 500 злотих Лаврівському монастиреві за користування ґрунтами в с. Попелях. Записав ці землі Василь Загвойський, червоногородський староста і власник частини ґрунтів у с. Попелях, для Самбірського домініканського монастиря, а згодом ці маєтки були передано Лаврівській василіанській обителі⁹. Наступного 1738 р. о. Єзекеїл Бончаківський, ігумен Лаврівського монастиря, маніфестував (заявляв) про те, що записані Василем Загойським 4000 злотих, локалізовані на маєтках с. Шашаровичів, з яких монастир отримував доходи, його спадкоємці перенесли у Східницю та Попелі. З приводу цього між самбірськими домініканцями і лаврівськими василіанами виникли певні непорозуміння щодо їхнього розподілу¹⁰.

Топольниці (1641), ігуменом монастиря в попелях (1647). Федько Кузьмич мав трьох синів, з яких Михайло 1591 р. обраний перемишльським владикою. Внук від сина Грицька Захарія став архімандритом Києво-Печерської лаври. У владики Михайла було четверо дітей. Із них рід продовжили нащадки Андрія, що осіли в Топільниці. До кінця XVI ст. Копистинські володіли Кописном, одночасно із 1550-х років вони набули частки в родинних гніздах руської шляхти Перемишльського, Самбірського і Дрогобицького повітів. Спочатку вони опинилися в Турйому та Созані, впродовж наступних кількох десятиліть Копистинські з'явилися серед власників Тишковичів, Топільниці, Ільника і Мельничного, Кропивника, Гордині та Секерчичів, Унятичів, Попелів і Борислава, подекуди лише тимчасово, а подекуди остаточно осівши там (джерело: *Смуток, Формування еліт та історія шляхетського стану*, 58–59).

⁶ ЦДІАЛ, ф.14, оп.1, спр.121, с.2429.

⁷ ЦДІАЛ, ф.14, оп.1, спр.120, с.754.

⁸ ЦДІАЛ, ф.13, оп.1, спр.551, с.1776–1778.

⁹ ЦДІАЛ, ф.13, оп.1, спр.546, с.1656.

¹⁰ ЦДІАЛ, ф.13, оп.1, спр.549, с.905.

Окрім писемних джерел, монастир біля Попелів характеризують археологічні матеріали. Залишки монастиря збереглися у вигляді невеликого городища, розташованого у великому лісовому масиві на північ від Попелів. Перші відомості про цю пам'ятку біля Попелів подав В. Кобільник: «Від ясеницької території у двірському лісі, званім «Манастирець» вали, що обіймають простір біля 100 м². Вони 2 м. високі, рови на 2 м глибокі. Тут знаходять гарні кахлі...»¹¹.

У каталогах археологічних пам'яток другої половини ХХ ст. про городище немає жодних згадок. Його повторне відкриття відбулося 1980 р.¹² (за іншими даними

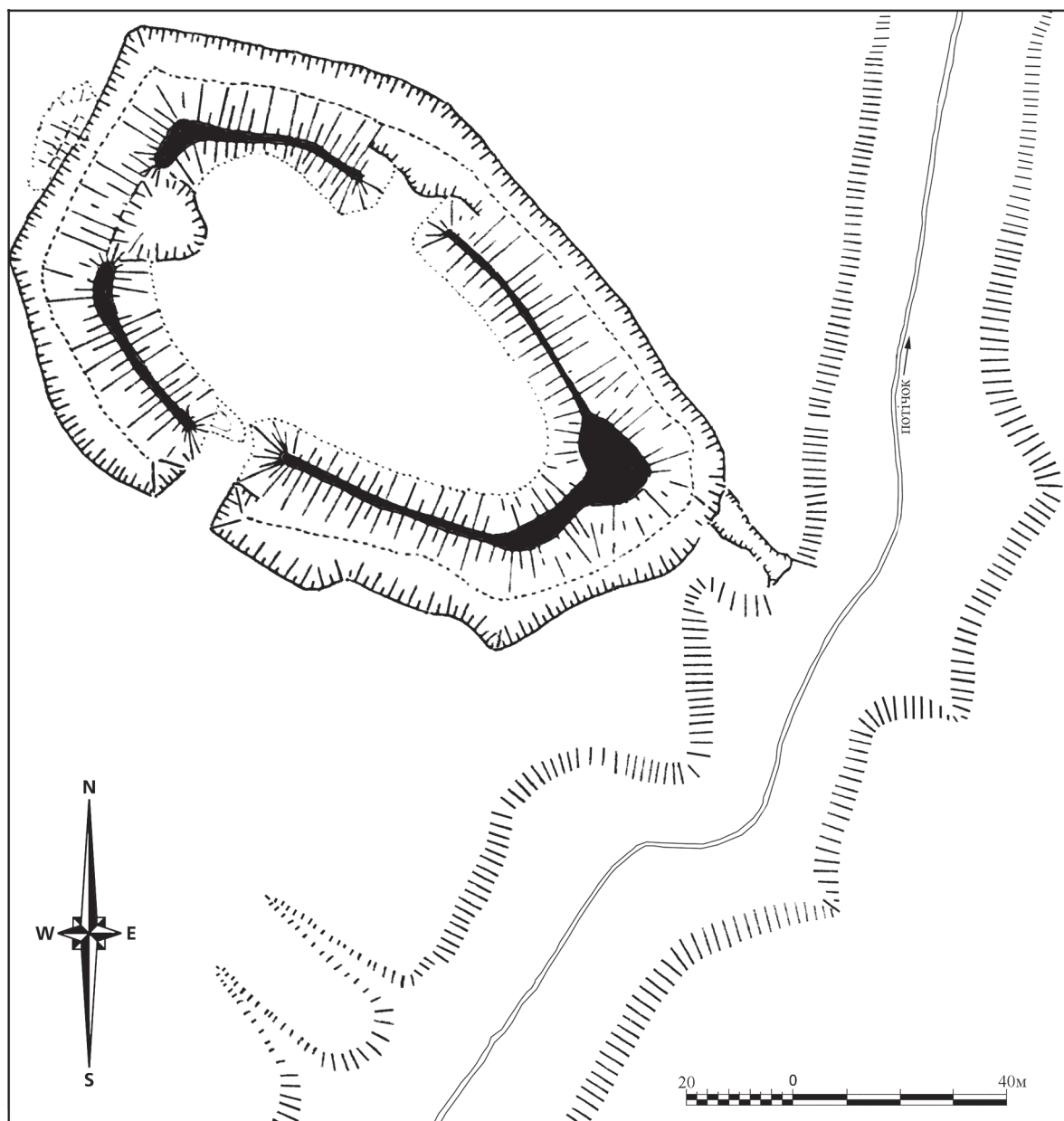

Рис. 1. Попелі. План городища (геодезична зйомка В. Пуздерка, 1995 р.; комп'ютерне опрацювання Я. Погоральського)

¹¹Володимир Кобільник, «З археології Бойківщини. VIII виказ пам'яток, від січня 1936 до січня 1937 р.,» *Літопис Бойківщини*, VII, по. 9, (1937): 75.

¹²Галина Івашків, *Збірка кераміки Петра Ленінського*, (Львів, 2010), 62.

1984 р.¹³), коли городище обстежили відомі дослідники середньовічних пам'яток Галичини і Волині В. Ауліх та М. Рожко і колекціонер кахлів П. Лінинський.

1994 р. дослідження на городищі проводила Верхньодністрянська археологічна експедиція під керівництвом О. Корчинського. Було складено інструментальний план пам'ятки і закладено п'ять розвідкових шурфів. На жаль, за підсумками цих робіт з'явилася тільки коротка інформація. Саме тоді об'єкт отримав нову прив'язку до с. Ясениці-Сільної і був інтерпретований як городище XIII–XIV ст. і навіть X–XIV ст.¹⁴ Це й спричинило «появу» двох різних городищ (Ясениці-Сільної і Попелі) у найновішому каталозі археологічних пам'яток Дрогобиччини¹⁵, що й встановили під час обстеження середньовічних укріплень Дрогобицького Підгір'я¹⁶.

Залишки оборонного монастиря розташовані за 3,7 км на північ від с. Попелів та 3,3 км на схід від с. Ясениці-Сільної, на краю східного схилу залісненого плато, оточеного з трьох боків долинами невеликих потоків. Укріплений майданчик (з досить рівною поверхнею) завбільшки 25x50 м має овальну в плані форму і по периметру укріплений земляним валом і ровом (рис. 1).

Висота валу – 1,0–1,7 м, ширина при основі – 5–7 м. На вершині валу в південно-східній частині городища виділяється майданчик завбільшки 6x6 м (можливо, основа дерев'яної вежі). У трьох місцях валу – з півдня, заходу і півночі є «розриви», однак в'їзд розташовувався, безсумнівно, саме з південного боку. «Північний розрив» розташований навпроти в'їзду, а «західний» пов'язаний із великим півквадратним заглибленням (завбільшки 7,5x7,5 м, завглибшки до 1,4 м), локалізованим на майданчику городища, впритул до валу. Оборонний рів має глибину 1,0–1,5 м і ширину у верхній частині 5–7 м. За даними О. Корчинського, в шурфах, під дерновим шаром, виявлено шматки перепаленої глини, вугілля, залізні шлаки, уламки ліпного та кружального посуду X–XIV ст.¹⁷

Обстеження, яке ми провели, дає підстави висловити сумніви щодо запропонованого датування пам'ятки. Насамперед топографія цього городища нетипова для середньовічних укріплень, серед яких домінував мисовий тип. Розташоване на майже рівнинній ділянці плато, городище прилягає до сусіднього яру тільки вузьким східним торцем, замість того щоб використати цей природний рубіж для укріплення однієї з довших його сторін. Наявність поряд ділянок з набагато кращими захисними перевагами (високі береги, миси) дає підстави вважати, що локалізація укріпленого монастиря саме в цьому місці була продиктована іншими факторами (наприклад, наявністю джерела, дерева чи інших об'єктів, пов'язаних з об'явленням чудотворного образу чи вірою в чудодійні їхні властивості).

---

¹³Орест Корчинський, Звіт Верхньодністрянської археологічної експедиції Інституту народознавства НАН України про підсумки археологічних робіт (загону з досліджень городищ) у 1994 р., Науковий архів Інституту археології НАН України, (Львів, 1995), 21–22, 61–62.

¹⁴Віктор Пуздерко, «Топографія і характер оборонних укріплень городищ IX–XIV ст. на Прикарпатті та в Карпатах», *Бойківщина: історія та сучасність*, (Львів, Самбір, 1995), 81; Корчинський, Звіт Верхньодністрянської археологічної експедиції, 21–22.

¹⁵Леонід Мацкевий, Володимир Козак, *Старожитності Дрогобицького передгір'я*. (Дрогобич, 2010), 105, 125.

¹⁶Розвідку проведено у вересні 2012 р. Учасники експедиції: Ярослав Погоральський, Віталій Ляска (ЛНУ імені І. Франка), Богдан Лазорак (ДДПУ імені І. Франка), Іван Бохонко.

¹⁷Опис пам'ятки поданий головно за: Корчинський, Звіт Верхньодністрянської археологічної експедиції, 21–22, 61–62.

Висловлюємо вдячність директорів НДЦ «Рятівна археологічна служба» Інституту археології НАН України п. Олегові Осаульчуку за надані графічні матеріали.

На території монастирища П. Лінинський зібрав представницьку колекцію кахлів, датованих XVI–XVII ст.¹⁸ Вони розписані різнокольоровими емальми, ангобами і

*Рис. 2. Попелі. Геральдична композиція з кахлів
із зображенням герба Перемишльської землі (за Г. Івашків, 2010)*

¹⁸Колекція зберігається в Музеї етнографії та художнього промислу Інституту народознавства НАН України у Львові.

поливами, в їхньому оздобленні використано геометричний і рослинний орнаменти. Серед цих кахлів дуже яскравою є композиція (62,5x46,3 см) з семи елементів, що творять геральдичний сюжет (рис. 2).

У центрі цієї півної вставки – гербовий щит із двоголовим орлом (гербом Перемишльської землі). Щит двома передніми лапами підтримують великі леви-щитотримачі. Вгорі – аркоподібне обрамлення, прикрашене гілками та розетками. Велич і монументальність композиції підкреслюють яскраві жовті, сині, білі і зелені кольори. Таких композицій у монастирі могло бути декілька, оскільки в колекції П. Лінинського зберігається кілька уламків теракотових та розписаних емаллями кахель із частковим зображенням левів¹⁹. Ця унікальна знахідка має непересічне значення для вивчення галицького кахлярства ранньомодерної доби.

Датувати пам'ятку допомагає також монета (рис. 3), виявлена 2012 р. в центральній частині майданчика городища. Це коронний півторак, викарбований 1622 р. в Бидгощі, в часи правління короля Зигмунта III Ваза. На аверсі монети зображено п'ятиполий герб, під яким в щиті – 3, а навколо напис: SIGIS D G – REX P M D L. На реверсі – держава, всередині якої – 24, а по боках, між хрестом: 2 – 2. Під державою, в незакритому щиті, знак «Вадвич», а навколо напис: *MONE*NO – REG•POLO+. Діаметр монети – 19,2 мм, вага – 0,74 г²⁰.

Рис. 3. Попелі. Монета (півторак коронний, 1622 р., Річ Посполита)

Підсумовуючи, відзначмо, що важливість цієї пам'ятки полягає у можливості характеризувати її на основі як писемних, так і археологічних джерел. Незначна територія укріплень монастиря і їхня добра збереженість дають широкі перспективи його дальшого дослідження. Зокрема розкриття території пам'ятки широкими площами дало б змогу вивчити її внутрішню культову і житлово-господарську забудову, конструктивні особливості оборонних рубежів, схарактеризувати господарський уклад і побут монахів. Завдяки тому, що монастир у цьому місці існував нетривалий період (до того ж, добре датований), виявлені на його території рухомі матеріали є важливим джерелом для уточнення хронологічно-типологічної схеми кераміки цього часу, зокрема кахлів.

¹⁹ Івашків, *Колекція кераміки Петра Лінинського*, 51, 62, рис. на с. 63, 155 (іл. 154–160).

Щиро дякуємо п. Галині Івашків за згоду на передрук зображення геральдичної композиції.

²⁰ Висловлюємо щиро подяку п. Юрієві Ревері (НДЦ «Рятівна археологічна служба» Інституту археології НАН України) за опрацювання і опис знахідки.

ДОКУМЕНТ

1631 р. – Перемишль

Підтвердження про фундацію монастиря у с. Попелі, с. 60

**Popiel Ihumeno Monastery Sancti Basily in Popiele
existentis literas fundorus roborat**

Iuram Iudiciae Actis pertitus Terribus Premisliens Generosus Iwan Popiel Romanowicz menses, corpores sancti a fero [...] janus foro juventum fuit fundorum propriae et compitentias huiq vero Terri Praemisliens Iudicio iuribus ad bonis funebribusq [...] et fectam presentis inferorati narrant ibtati subjuriem et incorporati polam liberi [...] necessarium fuorribus fino [...] omnibus in bonae [...] mobus immobas [...] quibus propriae Nobilis [...] nobia et recognatio [...] Kopystynski Ihumeno Monasteryia fundo ratio Popiele dedicza [...] idiomatte [...] Bohoiawlenia [...] Festum celebratur fena sexta mensiae Ianuarij juxta Kalendarium [...] Graece Regulle Sancti Magni Bassilii totq [...] monasterio in cult spasenia animaeq suae faliciem nunc et pro tempore expletis tum alijs monachis et Ihumeni [...] monasterum in fundo villae Popiele exstentibg inscribit et oblegat liberat certes foundationis pereptura recognotam ordem monasterio seu recti [...] ritus Graecis supra scripta toty eadem cannoat votione certorum verum et cotragnum [...] exastarum in rem et manus suprafantis et Religiosi Kopystynski Ihumeni ejusq [...] in Actu et data novembri Praemisliae Terra [...] po festum stonelis [...] Martyns proxima in anno Millesimo Sexcentesimo Trigesimo Prima confectis manuscriptum propria fulstiptas et sigilla obsionat promnibus et fingelis eorum fura pronieliterorum cannonibus praediae do fidiae [...] legame annexibus apris finaterte ero comptere exequiat immolabiliter observare erodeng foundationae literis et osmratus eorum cartertio tam in toto gvorata in quoniae [...] parte tuboquus opens praesent satisfactere literas praefatas foundationibus [...] presentem et inferore terre illo [...] terex in toto [...] ferendo areas literas [...] festi instrone roborio tatem et extero approbando roborant confirmando et eogurant proxima parte [...] sub oddis summa Millium floenor penim polon permiratam rentem ejusdius [...] non compretis [...] singules [...] fundatio tententorum pfoto Religios Ihumeno eiusq sacredaness ad solvenie [...] pro quo perfotuendo omnibusquae et singulis [...] foundationis literarius inscriptionis [...] roboria contensis non [...] generosus Iwan Popiel. Ad instans rereti nobilis et religionis Basilij Kopystynski Ihumeni aut ejus iuriae [...] ad officium [...] Praemislien citabylos [...] et alis quaesti just toto terra et praesens [...] itto castro Praemisliens cuius junsem [...] in bonis fineiusque ration danae et inferon [...] satisfactiem [...] ubi piaie ea primocittorum [...].

Переклад

**Роборація фундаційного документа
для ігумена монастиря сСвятого Василя в Попелях**

Перед Перемишльськими земськими актами явився особисто Іван Попель Романович, непримушений, добровільно, при здоровій пам'яті. Перед актами теперішніми визнав, що він сам за себе і за своїх наступників записує свої маетки рухомі й нерухомі, які він має, для шляхетного і духовного стану Василя Копистинського, ігумена монастиря, фундованого с. Попелях, іменованого Богоявлення по-грецькому [...] 6 січня згідно з грецьким календарем старого стилю правила святого Василя Великого цього монастиря. [...] за мою душу відтепер і далі ігумен [...]. Монастиреві, фундованому в Попелях зобов'язуюся і записую фундаційною грамотою, яку я надав цьому монастиреві грецького обряду [...]. Ігумен Копистинський цього монастиря. Дано в Перемишлі у вівторок після свята Св. Агнети 1631 р., власною рукою підписаний і печаткою затверджений. Фундований монастир вищезгаданого титулу задовольняю, вищезгаданий лист підтверджую і робурую, роблю грошову заставу на 5000 злотих на своїх маєтках, що в разі порушення фундаційного привілею мають бути сплачені цьому ігуменові. Має бути сплачено негайно перед Перемишльським гродським урядом [...].

*[Центральний державний історичний архів України у м. Львові, ф. 14
«Перемишльський земський суд», оп. 1, спр. 114, арк. 60. Рукопис. Тогочасна копія].*

THE EPIPHANY MONASTERY NEAR THE VILLAGE POPELI IN DROHOBYCH REGION
(17TH CENTURY)

YURIY STETSYK

*Ivan Franko State Pedagogical University of Drohobych,
Department of the history of Ukraine
street Ivan Franko, 24, Drohobych, Ukraine, 82100*

YAROSLAV POHORALSKYI

*Ivan Franko National University of Lviv,
Archaeological Museum
street University, 1, Lviv, Ukraine, 79000*

The newly discovered act of so-called “roboration” (confirmation) of foundation act and the matching of the information provided by archaeological and written sources helped the authors to localize another 17th century monastery in the diocese of Peremyshl.

The granting to the Epiphany monastery near the village Popeli was confirmed by the local nobleman Ivan Popel Romanovych. Priest Vasyl Kopystynskiy, who headed the monasteries in Univ, Lisko, Peremyshl and Topilnytsia, was appointed as a hegumen (abbot) at Popeli. Some unidentified landed estates were gifted to the religious community of the monastery and the hegumen himself was obligated to pray for health of the founder, and after founder’s death, he had to pray for the repose of his soul. The fact that the monastery was founded can be connected with the purposes to protect the Orthodox Church during the denominational conflicts in the diocese of Peremyshl. The monastery existed no longer than a few decades, and its property later was divided between the monasteries of Lavriv and Dobromyl.

The remains of the monastery can be found in a forest between the villages of Popeli and Yasenytsia Silna. Actually it’s a small hillfort (25x50 meters), that was protected by an earthen berm 1.7 meter high and a moat. A large collection of oven tiles was found on the hillfort, they are very typical for the period of 17th–18th centuries and they were decorated by geometrical and plant ornament using different variations of enamel, slipware and ceramic glaze. The heraldic composition (62.5x46.3 cm) that depicts the coat of arms of Peremyshl region (a double-headed eagle) with lions-supporters, also has a great artistic value.

In conclusion, the analysis of the written sources, the findings of the oven tiles and the coin (“the royal pivtorak” dated to 1622) present an opportunity to revise the chronology of the site that previously was dated to the 10th–14th centuries.

Key words: Popeli, monastery, foundation act, hillfort, tiles.

REFERENCES

Central State Historical Archive of Ukraine in Lviv, Fund 13, Series 1, File 546, 549, 551. (in Latin).

Central State Historical Archive of Ukraine in Lviv, Fund 14, Series 1, File 114, 120, 121. (in Latin).

Ivashkiv, Halyna. *Petro Linytskyi's collection of ceramics*, Lviv, 2010. (in Ukrainian).

Kobilnyk, Volodymyr. «From the archaeology of the Boikivshchyna, list of monuments no. VIII, from 01.1936 to 01.1937,» *Litopys Boikivshchyny*, year VII, no. 9 (1937). (in Ukrainian).

Korchynskiy, Orest. Report of the Upper Dnister Archaeological Expedition of the Institute of Ethnology of National Academy of Sciences of Ukraine on the results of archaeological research (hillforts research team) in 1994, Scientific archive of Institute of Archaeology of National Academy of Sciences of Ukraine, Lviv, 1995. (in Ukrainian).

Kossak, Mykhailo (OSBM), «Monasteries of Galicia (labor reprint 1867 year),» *Lavra*, no. 7, (1999). (in Ukrainian).

Krypiakievych, Ivan, «Medieval monasteries in Galicia. An attempt of making a catalog (labor reprint 1930 year),» *Lavra*, no. 5, (1999). (in Ukrainian).

Matskevych, Leonid, and Kozak, Volodymyr. *Antiquities of the Drohobychfoothill*, Drohobych, 2010. (in Ukrainian).

Nykorovych, Yulian, «Churches and monasteries of Peremyshl and the diocese of Peremyshl (labor reprint 1867 year),» *Lavra*, no. 12, (1999). (in Ukrainian).

Puzderko, Viktor. Topography and the character of the defensive fortifications on the hillforts of the IXth–XIVth centuries in the Pre-Carpathian and Carpathian regions, *Boikivshchyna: istoria i suchasnist*, Lviv, Sambir, 1995. (in Ukrainian).

Smutok, Ihor. *The formation of elite group and the history of nobles of Pre-Carpathian region in the Late Medieval period (XIVth–XVIIIth centuries)*, Drohobych, 2012. (in Ukrainian).

Vavryk, Mykhailo (OSBM). *Through Basilian Monasteries*, Toronto, 1958. (in Ukrainian).